

RAZSVETLJENSTVO

prelom 18 in 19 stoletje

- Čas Marije Terezije (obvezno šolanje)
- Literatura je bila večinoma poučna

RACIONALIZEM (RAZUMSKOST)-Filozofija razsvetljenstva

V razsvetljenstvu kot v klasicizmu prevladuje **razum**.

Cilj razsvetljencev je izobraziti ljudi V Sloveniji so bili **PREBUDITELJI**, njihov cilj pa je bil prebuditi narodno zavest Slovencev.

V času razsvetljenstva so začeli nastajati **KROŽKI**.(Pohlinov).

ŽIGA ZOIS:

- Bil je **MECEN** (finančno je podpiral umetnike)

VALENTIN VODNIK

- Finančno ga je podpiral Zois
- Bil je duhovnik
- pisal je knjige za babištvo, kuharske knjige
- leta 1806 je izdal Pesmi za pokušino

Napisal je:

- **DRAMILO (PESMA ZA MOJE ROJAKE)**: spodbuja ljudi govori jim da imajo zemljo, so pa metni in da bodo z delom veliko dosegli
- **ILIRIJA OŽIVLJENA**: hvalnica Napoleonu
- **ZADOVOLNI KRANJC**

ANTON TOMAŽ LINHART

- Tudi njegov mecen je bil Zois
- Napisal je dramo **MISS JENY LOVE** (nemščina)
- **CVETJE S KRANJSKE** (ljudske slovenske pesmi je prevedel v nemščino)
- 1. slovenska komedija **ŽUPANOVA MICKA** (napisana po avstrijski predlogi, imena je prevedel v slovenščino)

VPLIV: komedija Del Arte (zgodba je imela zapisan le okvir, ljudje so improvizirali)

MATIČEK SE ŽENI/ TA VESELI DAN:

Napisan po Figarovi svatbi

JEZIK: narečen

ZVRST: komedija

TEMA: socialna, ljubezenska

VRSTE KOMIKE : situacijska, besedna, značajska

V komediji je Linhart osmešil bogato gospodo (nemce), na drugo stran pa je postavil poštene, iznajdljive in revne kmete.

KONFLIKT: je gibala drame.

V komediji se pojavi konflikt med dvema LEGITIMNOSTMA.

- MORALNA STRAN(pozitivna legitimnost): Matiček, vsi razen Barona
- NEMORALNA STRAN (negativna legitimnost): Baron

Baron je na nemoralni strani saj je trdil **da je zvestoba navada preprostega naroda**

Bil je nezvest in je hrepenel le po telesnih užitkih

Že njegovo ime Baron Naletel nam pove, da bo naletel na neko past (besedna komika)

Kot je značilno za komedije so skoraj vsi predstavljeni realno (imajo pozitivne in negativne lastnosti)

MATIČEK:

+ ljubezen do Nežke

-laganje, ne prevzame odgovornosti za svoja dejanja (Smrekarica)

BARON:

+ se poniža, prizna napako in celo prosi za odpuščanje

-obsedenost z ženskami

BUDALO, ZMEŠNJAVA (imata samo negativne lastnosti)

-sta vodljiva in zelo ubogljiva (vse počneta samo zaradi lastne koristi)

-zanju so kmetje manjvredni

Prizor, ki je povsem Linhartov se dogaja na sodišču. V tem prizoru se pokaže jezikovna razlika (vsi govorijo nemško le Matiček ne)

SPORŠČILO JE V DUHU RAZSVETLJENSTVA:

Uči nas, da se ljudje ne razlikujemo glede na položaj in bogastvo. Edina razlika je v pameti.